

Evaluatiecommissie Wet veiligheidsregio's
Prof. mr. dr. E.R. Muller
Postbus 556
2501 CN DEN HAAG

Doorkiesnummer
2995
Inlichtingen bij
A.Steverink
Ons kenmerk
V016

Datum 28 oktober 2019

Onderwerp Inbreng Veiligheidsberaad Evaluatie Wet veiligheidsregio's

Geachte heer Muller,

De Wet veiligheidsregio's vormt het bestaansrecht van zowel de veiligheidsregio's als het Veiligheidsberaad. De evaluatie van deze wet volgen we als Veiligheidsberaad dan ook nauwlettend. Het is om die reden dat het Veiligheidsberaad u in deze fase standpunten op enkele thema's wil aanreiken met het verzoek deze te betrekken bij uw onderzoek. In voorliggende brief treft u deze standpunten aan. De standpunten zijn tot stand gekomen door middel van een bestuurlijke rondgang langs alle vijftientig voorzitters veiligheidsregio en besproken in de vergadering van het Veiligheidsberaad van 7 oktober 2019.

Flexibiliteit en lenigheid

In het algemeen is het Veiligheidsberaad van mening dat de veiligheidsregio's goed functioneren. Er zijn aandachtspunten, maar de verandering ten opzichte van 2010, het moment van invoering van de Wet veiligheidsregio's, is positief. Veiligheidsregio's verschillen van elkaar, zowel in hun risicoprofiel als in hun geografische, organisatorische en bestuurlijke context. Vanuit dat perspectief stelt het Veiligheidsberaad dat het van belang is dat de wet uitgaat van gelijkwaardige oplossingen voor het afdekken van risico's en ruimte. Daarom wordt als standpunt meegegeven dat de wet ruimte moet laten aan wensen en behoeftes uit de samenleving. Daarnaast is het van belang dat de wet flexibel en lenig genoeg is om in te kunnen spelen op nieuwe typen crises. Dit om noodzakelijke transities naar andere werkwijzen mogelijk te maken. Bovendien zou de Wet veiligheidsregio's meer dan nu het geval is, beschreven moeten worden in de termen van 'resultaat' en zich moeten beperken tot de hoofdlijnen. Dit geldt ook voor de onderliggende besluiten: het Besluit veiligheidsregio's en het Besluit personeel veiligheidsregio's.

In het licht van voorbereiding op nieuwe typen crises, verzoeken veiligheidsregio's ook om een evenwichtige positie van de betrokken disciplines en haar functionarissen in de wet. In de huidige wet zijn de taken en verantwoordelijkheden van de brandweer uitvoerig en gedetailleerd beschreven, terwijl de taken en verantwoordelijkheden van de GHOR of bevolkingszorg nauwelijks tot niet zijn beschreven. Over de verbinding met de politie in relatie tot crisisbeheersing zegt de huidige wet niets. Een evenwichtige vastlegging van taken en verantwoordelijkheden in de wet helpt om een gelijkwaardige en integrale voorbereiding van alle disciplines in de crisisbeheersing te bewerkstelligen.

Reikwijdte

De voorzitters van de veiligheidsregio's denken verschillend over de reikwijdte van de veiligheidsregio en handelen hier ook in de praktijk naar. Er zijn voorzitters die pleiten voor integratie van zorg en veiligheid en/of openbare orde en veiligheid in de veiligheidsregio's en er zijn voorzitters die van mening zijn dat de veiligheidsregio's zich moeten beperken tot de kerntaak. Het Veiligheidsberaad is van mening dat de wet de keuze voor verbreding van de taakopvatting van de veiligheidsregio niet zou moeten belemmeren, maar ook niet opleggen. Het is aan de (gemeenten in de) veiligheidsregio's om de reikwijdte van de veiligheidsregio al dan niet te verbreden.

Maatvoering

Het Veiligheidsberaad is van mening dat er geen ideale schaal voor maatvoering bestaat. Het synchroniseren van de maatvoering met de maatvoering van bijvoorbeeld politieregio's roept weer vragen op met betrekking tot schaalgrootte van GGD-regio's of regio-indelingen van andere crisispartners, zoals waterschappen en energiebedrijven. Op een enkele veiligheidsregio na is dan ook de balans: huidige schaalgrootte intact laten. Uitzondering hierop betreffen de veiligheidsregio's Flevoland en Gooi- en Vechtstreek. Zij zijn nagegaan, conform het advies van de commissie Hoekstra uit 2013, of zij van voldoende omvang en gewicht zijn om invulling te kunnen geven aan hun taken. Dit heeft ertoe geleid dat deze regio's de wens hebben geuit om te fuseren. Dit blijkt echter te conflicteren met de huidige Wet veiligheidsregio's in relatie tot de specifieke bevoegdheden van de Commissaris van de Koning bij rampen en crises. De conclusie van het Veiligheidsberaad inzake maatvoering luidt dan ook, dat het Veiligheidsberaad hecht aan het verlengd lokaal bestuur en daarmee aan de huidige maatvoering van de veiligheidsregio's. Wel is het Veiligheidsberaad van mening dat daar waar veiligheidsregio's zelf aangeven te willen fuseren, de wet een dergelijke fusie moet faciliteren, ook als deze over de provinciegrenzen heen gaat.

Verantwoordelijkheidsvacuüm

Bij incidenten waarbij de grenzen van de veiligheidsregio's worden overschreden, ervaart het Veiligheidsberaad een verantwoordelijkheidsvacuüm. Deze ruimte is onvoldoende duidelijk beschreven in de huidige wet. Zodra een crisis de grenzen van de veiligheidsregio overstijgt, wordt het bestuurlijk ingewikkeld. Tegelijkertijd wordt geconstateerd dat bij een moderne crisis deze grenzen steeds vaker worden overstegen. De complexiteit neemt nog verder toe als nationale en/of internationale samenwerking noodzakelijk is.

Het ervaren verantwoordelijkheidsvacuüm bemoeilijkt niet alleen bovenregionale, nationale en internationale samenwerking, maar is potentieel risicovol bij daadwerkelijke crises. In een crisis is immers een heldere verantwoordelijkheids- en bevoegdheidsstructuur cruciaal, gebaseerd op bestuurlijke hiërarchie. De huidige afspraak die hierover is gemaakt in het Veiligheidsberaad is dat de bronregio leidend is. Dit is echter wettelijk niet verankerd. Ook is niet helder wat de verhoudingen zijn, als één van de burgemeesters in gebreke blijft. De voorzitter veiligheidsregio kent geen doorzettingsmacht richting burgemeesters buiten de veiligheidsregio of richting andere betrokken veiligheidsregio's.

Ook de minister kent geen formele doorzettingsmacht richting de voorzitter veiligheidsregio of de desbetreffende burgemeester. Deze onduidelijkheid bestaat ook tussen departementen. De departementen zijn gelijkwaardig aan elkaar. Wanneer een crisis meerdere departementen raakt, is niet helder hoe de bestuurlijke hiërarchie is georganiseerd.

Het Veiligheidsberaad is dan ook van mening dat de rollen en verantwoordelijkheden van alle actoren in het stelsel vragen om een helderder omschrijving in de wet dan nu het geval is. Dit geldt ook voor de rol van de Commissaris van de Koning. Het belang van goede bestuurlijke verhoudingen wordt algemeen erkend in het normale bestuurlijke verkeer tussen burgemeesters en Commissaris. Daar waar het echter specifiek gaat over crisisbeheersing, is de rol en positie van de Commissaris niet duidelijk voor de voorzitter veiligheidsregio en daardoor van onvoldoende toegevoegde waarde. In de huidige praktijk wordt de Commissaris van de Koning in dergelijke situaties vooral geïnformeerd, waardoor deze zijn toezichthoudende taak goed kan invullen. Een dergelijke informatieplicht volstaat.

Financieringsstructuur

Het Veiligheidsberaad heeft conform het rapport van de Raad voor de Financiële verhoudingen uit 2015 als opvatting dat het evenwicht van de gemeentelijke en rijksfinanciering niet in verhouding staat tot de steeds verder toenemende landelijke eisen. Het Veiligheidsberaad is daarom van mening conform de Financiële-verhoudingswet dat, beleidsvoornemens van het Rijk die leiden tot een wijziging van de uitoefening van taken of activiteiten voor veiligheidsregio's, gepaard moet gaan met extra financiële middelen.

Informatievoorziening

Gezien het toenemende belang van informatie- en communicatievoorziening is het noodzakelijk dat de landelijke informatie- en communicatiesystemen robuust zijn en dat er landelijk netcentrisch wordt gewerkt. Hiertoe is het van belang dat de landelijke informatie- en communicatiesystemen zoals LCMS als basisvoorziening worden aangemerkt.

Daarnaast behoeft de informatiepositie van de veiligheidsregio en in het bijzonder van de voorzitter veiligheidsregio versterking, zodat deze zich tijdig kan voorbereiden op mogelijke incidenten en crises.

Democratische legitimiteit

In het kader van verlengd lokaal bestuur hebben veiligheidsregio's over het algemeen positieve ervaringen met het versterken van de democratische legitimiteit binnen de veiligheidsregio's en zijn daarmee van mening dat deze voldoende geborgd is.

Klankbordgroep

Graag refereer ik aan de toezegging van de minister van Justitie en Veiligheid in het Veiligheidsberaad van 8 oktober 2018, waar hij sprak over de instelling van een klankbordgroep met participatie vanuit het Veiligheidsberaad. Tegelijkertijd heeft de minister op 24 september 2019 aangegeven dat het aan de evaluatiecommissie is haar eigen werkwijze te bepalen.

Ik verneem graag uw reactie op de wens van het Veiligheidsberaad om in een klankbordgroep zitting te nemen, zodat recente praktijkervaring vanuit bestuurlijk perspectief kan worden ingebracht.

Tot slot

Het Veiligheidsberaad is uiteraard van harte bereid met u in gesprek te gaan over de naar voren gebrachte standpunten.

Ik wens u en uw commissie veel wijsheid toe bij het uitvoeren van de evaluatie.

Met vriendelijke groet,

H.M.F. Bruls
Voorzitter Veiligheidsberaad